

דו"ח מחקר מסכם
מחקר זה מומן על ידי הביטוח הלאומי

השתתפות בפנאי של אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית המתגוררים בדיור בקהילה

The level of Leisure Performance and Participation of
individuals with Moderate Intellectual Disability Living in
Community Living Facilities

מחקר זה נערך כחלק מעבודת הדוקטורט של אביבה קלר
בהנחיית פרופ' נעמי וינטראוב
בית הספר לריפוי בעיסוק
האוניברסיטה העברית בירושלים

מרץ 2021

הקדמה

האגודה האמריקאית ללקויות אינטלקטואליות התפתחותית (AAIDD) הציגה בשנת 2002 גישה חדשה להגדרת אוכלוסייה של מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה), שהתמקדה בהתאמה שבין יכולות האדם לבין ההקשר (סביבה) בו הוא מתפקד. על-פי הגדרה זו מש"ה מאופיינת במגבלות משמעותיות בתפקוד האינטלקטואלי ובהתנהגות המסתגלת, המתבטאות במיומנויות הסתגלותיות, תפיסתיות, חברתיות ומעשיות. מוגבלות זו תחילתה לפני גיל 18 (Schalock et al., 2010). גישה זו אומצה בישראל בשנת 2012, כאשר ועדה מטעם משרד הרווחה קבעה את המושג מש"ה כתחליף למושג פיגור שכלי. נהוג לחלק את רמת התפקוד של אנשים עם מש"ה לפי חומרת התופעה. מחקר זה מתמקד באוכלוסייה המוגדרת ברמה בינונית (ניסים, גורבטוב ובן-שמחון, 2011).

לפי הערכות של ארגון הג'וינט העולמי (Joint Distribution Committee), כיום מתגוררים בישראל כמיליון אנשים עם מוגבלות בין הגילאים 67-18, מתוכם 4.2% אנשים עם מש"ה (ברלב-קוטלר, ריבקין, וסנדלר-לף, 2014). מבין האוכלוסייה עם מש"ה, כ-10,000 אנשים מתגוררים בדוור-חוץ ביתי ומתוכם כ-2,900 גרים במסגרות של דיור בקהילה, כגון בתים קבוצתיים, הוסטלים או דירות. הדירות, בהן לרוב מתגוררים כ-6 אנשים עצמאיים (להלן הדיירים; עמינדב וניסים, 2010) מאפשרות חיים קרובים ככל האפשר למקובל בחברה, והמתגוררים בהן משולבים טוב יותר בתעסוקה לעומת אנשים עם מש"ה הגרים בדירות מוגנות ובהוסטלים. אולם, בהשוואה לקבוצת השווים, לעתים שביעות רצונם של הדיירים מחיי החברה שלהם ומשעות הפנאי נמוכה יותר, השתתפותם בפעילויות קהילתיות פחותה, ומידת הבחירה שלהם מוגבלת (בר-לב קוטלר ושות', 2014; שורץ, 2003).

בחירה היא היכולת לבחור מבין מספר אפשרויות כגון בחירת אוכל או פעילות שרוצים לעשות (סעיף d177; World Health Organization [WHO], 2007). האפשרות לבחור תורמת לתחושת שליטה ומסוגלות, ומהווה מרכיב משמעותי מתחושת איכות חיים (Schalock, 2004). ספרות מחקרית מצביעה על כך שלאנשים עם מש"ה פחות הזדמנויות לבחירה (Wehmeyer & Abery, 2013); הם מראים פחות ציפייה להצלחה ומגלים התנהגות פאסיבית ותלות רבה יותר במבוגר (Zigler, Bennett-Gates, Hoddap, & Henrich, 2002). מכאן שהם נוטים ליזום ולבחור פחות מעמיתיהם ללא המוגבלות. מעבר למתן הזדמנות לבחירה, אחת הדרכים לעודד בחירה בקרב אנשים עם מש"ה היא לאפשר להם להתנסות בתחום הבחירה המסוים, ובכך ללמוד להכיר את העדפותיהם. אחד התחומים שנמצא שיכול לעודד בחירה הוא השתתפות בפעילויות פנאי (Brown & Brown, 2009).

המושג השתתפות (Participation) הוגדר בשנת 2001 על-ידי ארגון הבריאות העולמי (WHO) כמעורבות האדם במארג החיים. עצם הגדרת ההשתתפות כחלק מהסיווג הבינלאומי לתפקוד מוגבלות ובריאות (International Classification of Functioning, Disability)

and Health – ICF; WHO, 2001) משקף תפיסה חברתית המכירה בכך שבריאות האדם מושפעת מן היכולת לבצע פעילות ולהשתתף במצבי חיים. באמצעות ההשתתפות בעיסוקי היום-יום רוכש האדם מיומנויות, יכולות וכישורים, מתקשר עם סביבתו ומוצא מטרה, תכלית ומשמעות לחייו, ובכך משפרת את שביעות רצונו ואיכות חייו (Law, 2002).

יחד עם זאת, כאמור, מחקרים מצביעים על כך שבהשוואה לקבוצת השווים, אנשים עם מש"ה נוטים להשתתף פחות בפעילויות פנאי (ברלב-קוטלר ושות', 2014; Azaiza, Croitoru, ; Rimmerman, & Naon, 2012). פנאי הוא מונח רב-מימדי ולו הגדרות רבות. אחת ההגדרות היא שזו פעילות לא מחוייבת (non-obligatory) המונעת ממוטיבציה פנימית ונעשית בזמן מוגדר, שבו לא נערכות פעילויות בתחומי חיים אחרים כגון עבודה, לימודים או טיפול עצמי (American Occupational Therapy Association, 2014). יש המבחינים בין פעילות פנאי מובנית כגון השתתפות בחוגים לבין פנאי לא-מובנה, בו מוצא האדם עיסוקים משמעותיים להעסיק את עצמו בזמן שאינו מעורב בתחומי חיים אחרים כגון, קריאה, צפייה בטלוויזיה, משחקי מחשב או מפגש עם חברים. מחקר זה מתייחס לפנאי לא-מובנה. נמצא שהשתתפות בפעילויות פנאי מסייעת בקידום ופיתוח אורח חיים בריא (Edington, 2009), ותורמת לשביעות הרצון מהחיים, לרווחה ובטחון עצמי ולפיתוח קשרים בין-אישיים (Patterson & Pegg, 2009). מנגד, השתתפות מועטה בפעילויות פנאי, השכיחה בקרב אנשים עם מש"ה, עלולה לגרום לתחושת בדידות וחרדה (McVilly, Stancliffe, Parmenter, & Burton-Smith, 2006). ניתן לשער שקיימים יחסי גומלים בין גורמים סביבתיים ואישיים המהווים חסמים בהשתתפותם של אנשים עם מש"ה בפעילויות פנאי משמעותיות (Patterson & Pegg, 2009). לאור זאת עולה הצורך בשיפור השתתפות בפעילויות פנאי לא-מובנה בקרב אנשים עם מש"ה (Duvdevany & Arar, 2004; Yalon-Chaimovitz, Salanikio, Artzi, Prigal, & Fishman, 2010).

בספרות תוארו תוכניות מעטות בלבד שמטרתן שיפור ההשתתפות בפנאי של אנשים עם מש"ה ברמה בינונית, ובפרט אלו המתגוררים בדוור קהילתי. במספר מחקרים נעשה שימוש בטכנולוגיה כגון, ב- IPOD לשם הקשבה למוסיקה (Kagohara et al., 2011), ובמחשבים לשם חיפוש באתרים מתאימים ברשת האינטרנט (Jerome, Frantino, & Sturmey, 2007). ממחקרים אלו עולה שניתן ללמד אנשים עם מש"ה להשתמש בטכנולוגיה לשם השתתפות בפעילויות פנאי תואמת גיל ומעוררת מוטיבציה. אולם, חשוב לציין שמחקרים אלו נערכו בקרב אוכלוסייה צעירה או על מספר מועט של משתתפים ולא הוצעה למשתתפים בחירה בין פעילויות.

לאור זאת, פותחה תוכנית 'השתתפות בפנאי דרך למידה' (הפ"ל) עבור מבוגרים עם מש"ה בינונית המתגוררים בדוור קהילתי. מטרת התוכנית הייתה להקנות למשתתפים ידע ומיומנות בשימוש בטאבלט לשם משחק, תוך עידוד לעצמאות ולבחירה בין משחקים שונים שהם למדו, בכדי לשפר השתתפותם בשעות פנאי לא-מובנה. תכנית ה"ט מבוססת על תיאוריות אדם-סביבה-עיסוק (Law & Dunbar, 2007) ועל ה- Leisure Ability Model (Jennings & Guerin, 2014;)

Stumbo & Peterson, 1998). כפי שניתן לראות במודל המופיע בתרשים 1, מרכיב האדם מתייחס לאנשים עם מש"ה בינונית, החסרים ידע ומיומנות ולעתים אף המוטיבציה והעצמאות הנדרשות להשתתפות בפעילות פנאי לא-מובנה (Azaiza et al., 2012). העיסוק מתייחס לפנאי לא-מובנה, ובאופן ספציפי שימוש בטאבלט. הסביבה מתייחסת לדירה הקהילתית. בבסיס התיאוריה עומדת ההנחה שהתאמה מירבית בין דרישות העיסוק והסביבה ליכולות האנשים עם מש"ה תסייע בשיפור השתתפותם בפנאי על-ידי משחק בטאבלט. התאמה זו עשויה להתאפשר באמצעות חינוך לפנאי (Leisure education) תוך התייחסות למרכיבים קוגניטיביים וחברתיים, המהווים חסמים להשתתפות בפנאי (Stumbo & Peterson, 1998), על-ידי ניתוח דרישות הפעילות של משחק הטאבלט (ניתוח פעילות-Task analysis), והקניית הידע והמיומנות הנדרשים למשחק בטאבלט לאדם, באופן הדרגתי (chaining; Herge, 2014), לפי רמת תפקודו. תהליך זה נעשה תוך התאמת הסביבה (adaptive environment; Brown, 2014), היינו קביעת זמן ייעודי וחדר שקט ללימוד התהליך, עבודה בזוגות לעידוד אינטראקציה חברתית, ולאחר מכן העברת מקום ההתערבות לסביבה הטבעית בה מתקיימת פעילות הפנאי בדירה.

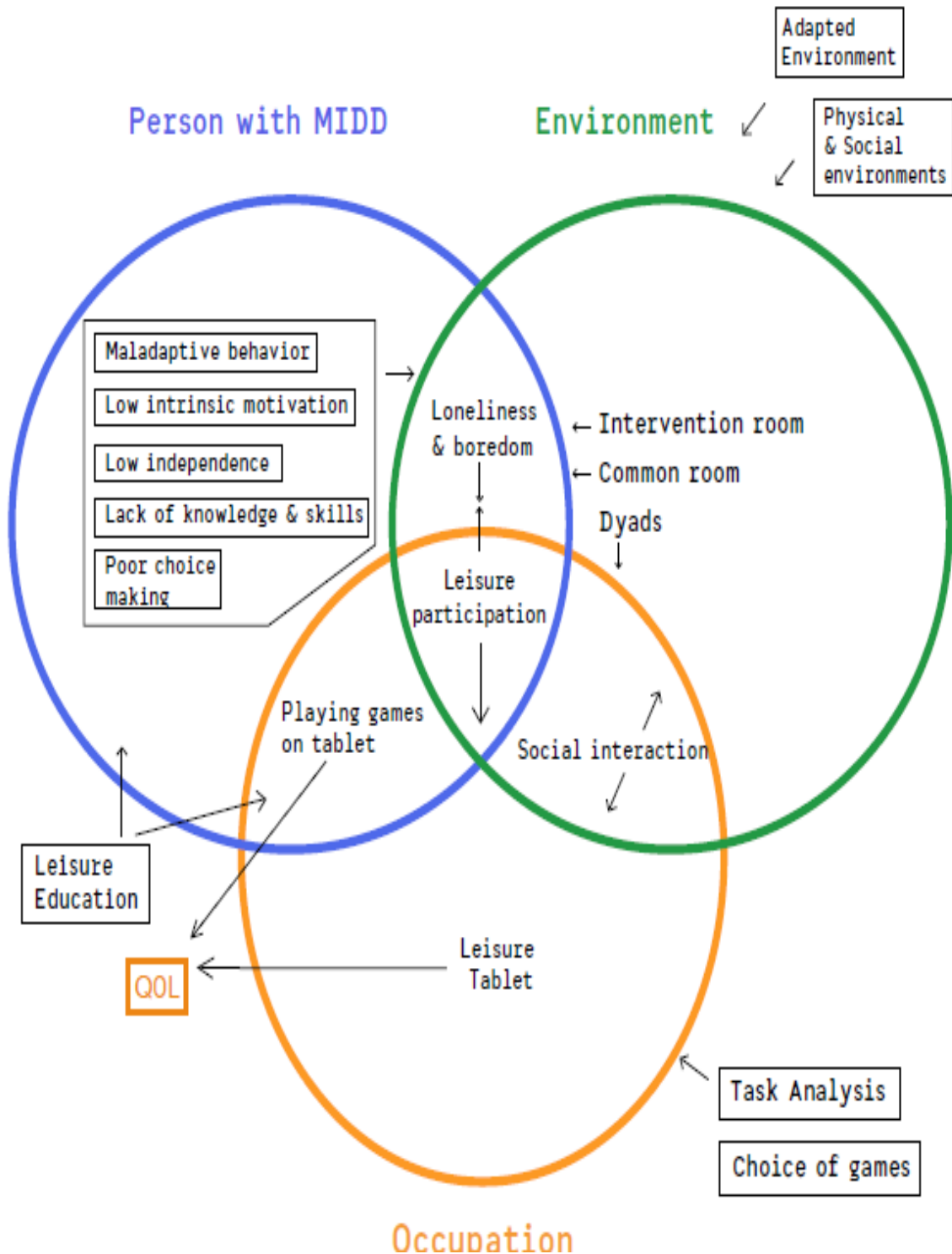
מטרות המחקר

למחקר היו שתי מטרות מרכזיות:

1. לבדוק אם בסיום ההתערבות וחודש לאחר מכן, יראו המשתתפים בכל אחת מהתכניות, 'השתתפות בפנאי דרך למידה' (הפ"ל) ו'השתתפות בפנאי דרך התאמות' (הפ"ה), שיפור במיומנויות השימוש והמשחק בטאבלט וכן בבחירה של, והשתתפות בפעילויות פנאי לא-מובנה, בהשוואה ליכולותיהם לפני התוכנית.
2. לבדוק אם בסיום ההתערבות וחודש לאחר מכן, היכולות (שתוארו לעיל) של המשתתפים בתוכנית 'הפ"ל' תהיינה טובות יותר בהשוואה לאלו של המשתתפים בקבוצת 'הפ"ה' (תוך ניטרול היכולות טרום ההתערבות).

אולם, מאחר ולא נמצא כלי להעריך את השתתפות האוכלוסייה בפעילויות פנאי בקהילה, לשם עריכת המחקר, פיתחנו כלי כזה. לכן, מטרת מחקר מישנית היתה לפתח ולבדוק את המדדים הפסיכומטריים הראשוניים של ה"תצפית להערכת השתתפות בפעילויות פנאי" (ראה תאור בהמשך).

Model of Leisure Participation through Tablet (LPT) Intervention Community Apartment Setting

שיטת מחקר

אוכלוסיית המחקר

במהלך גיוס הנבדקים למחקר פנינו ל-74 דיירים מ-18 דירות. מתוכם, 22 לא נכללו משום שלא התקבלה הסכמה מהאפוסטרופסים ו 14 לא התאימו לקריטריוני המחקר. לפיכך, המחקר כלל 38 מבוגרים בגילאי 25-45 עם מש"ה בינונית שגויסו מדירות בקהילה ואשר הם והאפוסטרופסים שלהם חתמו על הסכמה מדעת להשתתפותם במחקר אחרי הסבר על המחקר. חצי מהמשתתפים נכללו בקבוצת ה' הפ"ל' (לימוד שיטתי של שימוש בטאבלט לשם משחק – הרחבה בהמשך) והאחרים השתתפו בקבוצת ה' הפ"ה' (חשיפה למבחר פעילויות פנאי בזמן ובמקום ייעודים בחברת מטפל), והיוו קבוצת ביקורת.

הדירות בהן נערך המחקר ענו על הקריטריונים הבאים: (א) רכזי הדירות והמדריכים הסכימו להשתתף במחקר, (ב) סדר היום בדירה כולל זמן מוגדר לפעילות פנאי לא-מובנה לפחות פעמיים בשבוע, (ג) בדירה מתגוררים לפחות שני דיירים אשר עונים על קריטריוני ההכללה (ראה להלן) ואשר הפרש גילם אינו עולה על 10 שנים זה מזה, ו - (ד) קיים בהן חדר שיהיה פנוי לעריכת ההתערבות. המשתתפים במחקר ענו על הקריטריונים הבאים: (א) גרים בדירה הנוכחית מעל שנה, (ב) מבינים הוראות בסיסיות בעברית של 1-2 שלבים ו - (ג) גרים בישראל לפחות 5 שנים. לא נכללו במחקר אנשים עם תחלואה נלווית כולל: (א) מגבלה פיזית בפלג גוף עליון, (ב) ליקויים סנסוריים משמעותיים כגון ליקוי בשמיעה ובראייה, (ג) אבחנה פסיכיאטרית כגון דו-קוטביות, דיכאון, סכיזופרניה או חרדות, ו - (ד) חוסר יכולת לשתף פעולה במחקר לפי דעתם של אנשי הצוות.

כלי מחקר

במחקר נעשה שימוש בכלים במטרה לקבוע התאמה למחקר וגורמים מתערבים אפשריים וכן לשם הערכת מדדי תוצאה.

כלים לקביעת התאמה למחקר וגורמים מתערבים אפשריים

פרופיל פנאי של דירה (קלר, פרוש, ווינטראוב, 2014 - ראה נספח א'). שאלון זה פותח במיוחד למחקר זה, הוא מולא על-ידי רכזי הדירות וספק מידע לגבי לוח הזמנים של הדירה, במיוחד לגבי פעילויות הפנאי, המבנה הפיזי והצוות. המידע שהתקבל קבע אלו דירות מתאימות למחקר. לשאלון יש תוקף פנים ותוקף מומחים.

שאלון רקע משתתף (קלר, פרוש, ווינטראוב, 2014 - ראה נספח ב'). השאלון פותח למחקר זה. הוא מולא על-ידי רכזי הדירות על-פי התיק הרפואי והאישי של הדיירים. השאלון ספק מידע על הרקע הדמוגרפי, הרפואי, החינוכי והתעסוקתי של הדיירים ושמש לקביעת ההתאמה שלו למחקר. לשאלון תוקף פנים ותוקף מומחים.

Adapted Behavior Assessment System (ABAS) II – Adult form – Hebrew

Version (Harrison & Oakland, 2003). ה-ABAS מולא על ידי רכזי הדירות וספק מידע על התנהגות מסתגלת של הנבדק בחיי היום-יום בהתאם ל-10 תחומי החיים המוגדרים בו. השאלון תקף עבור אנשים עם מש"ה התפתחותית בגילאים 89-16. לשאלון נמצאו מהימנות ותוקף גבוהים באוכלוסיה דומה לזו הנבדקת.

כלים להערכת מדדי תוצאה

שאלון הערכת השתתפות בפעילויות פנאי (קלר, פרוש, ווינטראוב, 2014 ראה נספח ג').

התצפית פותחה במיוחד למחקר זה. היא ממולאת על ידי מאבחנת מוסמכת בזמן השתתפות הדיירים בשעות הפנאי הלא-מובנה. התצפית כוללת חמישה תחומים (התנהגויות הקשורות לפעילות פנאי): יוזמה, הנאה, בחירה, איטראקציה חברתית ואינטראקציה עם הפעילות. הפריטים בכל תחום מופיעים בצורה היררכית כך ש-0 מסמן את התפקוד הכי נמוך בסעיף (חוסר ביצוע). הציון הגבוהה ביותר נע בין 1 לבין 4 בהתאם לתחום. לדוגמא בסעיף של הנאה הסעיף הציון הגבוהה היא 1 (מביע הנאה מפעילויות פנאי) ובסעיף היוזמה הסעיף הגבוהה היא 4 (יוזם השתתפות באופן ספונטני שפעילות מתחילה). הציון הכולל של השאלון מייצג את סכום הציונים בכל פריט. טווח הציונים בכלי יכול לנוע בין 0 לבין 16.

Goal Attainment Scale (GAS) (Kiresuk, & Sherman, 1968). ה- GAS הוא כלי

ממוקד לקוח המקובל כמדד תוצאה של התערבות. לכל נבדק נקבעות מטרות התערבות אישיות בהתאם למוקד ההתערבות, על-סמך היכולות שלו. לכן, הוא שימושי במיוחד בקרב אוכלוסיות בהן השינוי בהתנהגות מוגבל וכלים אחרים לא מספיק רגישים לשינויים אלה. ה- GAS ממוקד בסקלה של 5 מ- (-2) ועד (+2). הציון (-2) מייצג את המצב הנוכחי (הרבה פחות מהמצופה), (-1) פחות מהמצופה, "0" מטרה צפויה, (+1) יותר מהמצופה ו- (+2) מייצג תפקוד הרבה יותר מהמצופה. במחקר הנוכחי ה- GAS היווה מדד תוצאה. לכל משתתף נקבעה מטרה אחת לשיפור תפקודו בתחום הפנאי על סמך ממוצע הציונים בשתי מדידות של "שאלון להערכת השתתפות בפעילויות פנאי" שנערכו לפני תחילת ההתערבות.

תצפית שימוש בטאבלט למשחק (קלר, פרוש, ווינטראוב, 2014 - ראה נספח ד). התצפית

פותחה במיוחד למחקר זה ומולא על-ידי המאבחנת. התצפית מאפשרת להעריך את היכולת המשתתפים לבצע את השלבים החיונים להפעלת משחקים בטאבלט. היא מחולקת ל-5 חלקים שכוללים: התעניינות בטאבלט, הפעלת הטאבלט, בחירת משחק, התאמות למשחק ויציאה מהמשחק ומשחק שני משחקים ברצף. לתצפית יש תוקף תוכן ותוקף מומחים.

מערך המחקר ומהלכו

הצעת מחקר זו אושרה על-ידי וועדת האתיקה של האוניברסיטה העברית ועל ידי המשרד הרווחה והשירותים החברתיים לערוך את המחקר בדירות הקהילתיות שבאחריות משרד הרווחה. לאור מורכבות המחקר וגודל המדגם הנדרש, המחקר נמשך שנה וחצי.

שלב 1 – בחירת דירות. נשלח מכתבים לדירות מהרשימה שהתקבלה ממשרד הרווחה, ובו

הסבר על המחקר בצירוף האישור של משרד הרווחה. לאחר שבוע עד שבועיים, הייתה פנייה טלפונית לאחראים על מערך הדירות בעמותות השונות, במטרה להרחיב את ההסבר על המחקר ולבדוק נכונותם להשתתף במחקר. נערכה פגישה עם האחראים על הדיור במטרה לקבוע האם יש להם דירות מתאימות. במידה שכן, הם ספקו פרטי התקשרות של הרכז דירה כדי לקבוע פגישה. בפגישה עם רכזי הדירות הם מילאו את "שאלון פרופיל פנאי של דירה" (ראה נספח א'), במטרה לאסוף מידע על הדירות, ולקבוע התאמה לקריטריוני המחקר. בנוסף, ניתן להם הסבר מעמיק יותר על המחקר ומה נדרש מהרכזים וצוות הדירות.

שלב 2 – גיוס המשתתפים וחלוקה לקבוצות המחקר. רכזי הדירות התבקשו לשלוח מכתב

הסבר קצר על המחקר לאפוטרופסים וביקשו את רשותם להעביר את פרטיהם לחוקרים. לאחר הסכמתם, נקבעה פגישה טלפונית עם האפוטרופסים במטרה להסביר להם על המחקר ולבקש רשותם להשתתפות החוסים שלהם במחקר. לאפוטרופסים שאשרו נשלח טופס ההסכמה מדעת לחתימתם. לאחר מכן, רכזי הדירות מילאו את "שאלון רקע המשתתף" (ראה נספח ב'), במטרה לקבל מידע דמוגרפי וכן מידע בהתייחס לקריטריוני ההכללה הנוספים. החוקרים עברו על השאלונים וקבעו התאמה למחקר. לאחר מכן, זווגו הדיירים לזוגות לפי גילם והמלצות צוות הדירה. אם בדירה נמצא מספר אי-זוגי של דיירים מתאימים, נבחרו הדיירים על-פי מידת התאמתם לעבוד ביחד. בתום שלב זה הדירות הושמו, בדגימה שיטתית, לקבוצת 'הפ"ל' ולקבוצת 'הפ"ה' (לדוגמה, בדירה 1 התקיימה קבוצת 'הפ"ל', בדירה 2- התקיימה קבוצת 'הפ"ה', בדירה 3- 'הפ"ל', וכן הלאה).

שלב 3 – אבחון לפני (pre-test 1). לפני תחילת האבחונים ניתן למשתתפים הסבר מילולי

וחזותי, באמצעות תמונות, לגבי מהו מחקר, מה התפקיד שלהם כמשתתפים במחקר ומה אנחנו מבקשים מהם במחקר. לאחר ההסבר הם נשאלו אם הם מעוניינים להשתתף ואם הביעו הסכמה, הם התבקשו לחתום או לתת הסכמה בעל-פה, על פי החלטת רכזי הדירות, להשתתפות במחקר. לאחר מכן, הועברה למשתתפים באופן פרטני סוללת אבחונים (המפורטים בסעיף כלי המחקר). האבחונים הועברו על-ידי מרפאות בעיסוק בעלות לפחות שנתיים ניסיון בעבודה עם אוכלוסיית מש"ה, שקבלו הדרכה לגבי האבחונים במחקר. המאבחנות לא היו מודעות לשיוך הדירות לסוג ההתערבות. הכלים להערכת מדדי התוצאה הועברו פעמיים באותו השבוע (עם הפרש של לפחות יום אחד בין ההעברות) כדי להתרשם באופן מדוייק יותר מתפקוד המשתתפים (ולא על סמך העברה אחת). ציוני המשתתפים בכל אחד מהכלים הללו (pre-test scores) היא ממוצע הציונים בשתי התצפיות.

שלב 4 – העברת תוכניות ההתערבות. תוכניות ההתערבות הועברו על-ידי מרפאות בעיסוק

עם ניסיון בעבודה עם אוכלוסיות מש"ה. כל מרפאה בעיסוק התמקדה בהעברת סוג אחד של תוכנית ההתערבות (הפ"ל או הפ"ה). מבנה התוכניות הייתה זהה, וכלל ששה מפגשים דו-שבועיים של 30 דקות כל מפגש (מלבד הראשון שנמשך 40 דקות) במהלך 3 שבועות. בשתי הקבוצות, התוכניות נערכו בזוגות, וכללו 6 מפגשים.

לכל אחת מהתוכניות נבנה פרוטוקול ובו פרוט כל אחד מהמפגשים בחלוקה לדקות (כדי לשפר את מהימנות העברת התכנית - fidelity of treatment). המפגש הראשון של שתי התוכניות היה זהה במבנהו. ב-10 הדקות הראשונות נערכה הכרות בין המרפאה בעיסוק לבין המשתתפים והוסבר למשתתפים באופן מילולי וחזותי (באמצעות תמונות) על תכנית ההתערבות. ב-30 הדקות הנותרות, הפעילות של כל קבוצה הייתה אחרת (ראה להלן). המבנה של שאר המפגשים הייתה זהה. ארבעת המפגשים הראשונים בשתי התוכניות התקיימו בחדר המיועד להתערבות ושני המפגשים האחרונים קיימו בחדר הפעילות המשותף/סלון בו בדרך-כלל מתקיימת פעילות הפנאי של הדירה.

התערבות פנאי באמצעות למידה ('הפ"ל'). מוקד התערבות זו היה להקנות ידע ומיומנות

בשימוש בטאבלט לצרכי משחק בשעות הפנאי. המשתתפים למדו להפעיל את הטאבלט, לפתוח משחקים, להתאים את רמת המשחק וכן לבחור משחקים מבין אפשרויות שונות (כשיש), כגון, איזה פאזל רוצים לעשות. בשתי מפגשים הראשונים למדו את הארבע יישומים שהתאמנו איתם לאורך התכנית. בכל מפגש חזרו על מה שלמדו בשעור הקודם ולמדו שלבים חדשים. בתחילת וסוף כל שיעור תועד באמצעות "תצפית שימוש בטאבלט למשחק" (ראה נספח ז') אופן שימוש המשתתפים בטאבלט בזמן השיעור.

התערבות פנאי באמצעות התאמה ('הפ"ה'). במסגרת תכנית זו נתנה למשתתפים הזדמנות

להשתתף בפעילויות פנאי לא-מובנה המוצגות לפנייהם, שקיימו בזמן ובחדר ייעודיים (כגון צביעה, קלפים, פאזלים וטאבלט). בתחילת כל מפגש אמרה מנחת הקבוצה למשתתפים: "על השולחן יש פעילויות שונות בשבילכם. אתם יכולים לעשות כל פעילות שאתם בוחרים וגם להחליף פעילויות". אם המשתתפים בקשו מהמנחה עזרה בבחירת הפעילות נאמר להם: "אני בטוחה שאת/ה יכול/ה להחליט לבד מה את/ה רוצה לעשות." מבנה המפגשים של תכנית ה'פעילות' היה אחיד. לאורך כל התוכנית הוצעו למשתתפים אותן הפעילויות. הרציונל בבחירת תכנית 'פעילות' כתכנית אלטרנטיבית הייתה לבדוק האם עצם הקצאת זמן וחדר שקט ייעודי וחשיפת המשתתפים לפעילויות פנאי שונות (כולל טאבלט) מעודד השתתפות ובחירה של המשתתפים בפעילות פנאי (בהשוואה לתנאי דומה אך כולל גם הדרכה מכוונת והדרגתית המותאמת למשתתפים, כפי שמופיע בתכנית 'הפ"ל'). כלומר, נבדק מה הערך המוסף של חינוך לפנאי המיושם תוך התאמת הפעילות באמצעות ניתוח פעילות. שלב 5 – אבחון אחרי (post-test 2). בתום ההתערבות, הועברה שוב סוללת האבחונים של

מדדי התוצאה (ראה סעיף 'כלי המחקר') על-ידי המרפאה בעיסוק שהעבירה את הסוללה לפני ההתערבות. בדומה לאבחון לפני ההתערבות, האבחונים הועברו פעמיים באותו השבוע כדי להתרשם באופן מדוייק יותר מתפקוד המשתתפים.

שלב 6 – מעקב (post-test 3). כעבור חודש לאחר תום ההתערבות, הועברו שוב האבחונים

של מדדי התוצאה כמתואר לעיל. בסיום התהליך הועבר לרכזי דירות שאלון סיום התערבות שבו הרכז מעריך את ההשפעה של ההתערבות על הפנאי של הדיירים בדירה.

תוצאות

פיתוח והערכת המדדים הפסיכומטריים של תצפית הפנאי

ראשית, בדקנו את המדדים הפסיכומטריים של ה"תצפית להערכת השתתפות בפעילויות פנאי".

תוקף תוכן ופנים

בשלב הראשון של פיתוח הכלי זהו מתוך סקירת ספרות 26 מיומנויות פנאי וחמש תחומים שהספרות קושרת לפנאי, כולל יוזמה, הנאה, בחירה, יחסים בין-אישיים ואינטראקציה עם הפעילות. במטרה לקבוע תוקף תוכן שלחנו Table of Specification ל-10 מומחים בתחום של מש"ה ו/או בנושא הפנאי (1 קלינאית תקשורת, 7 מרפאים בעיסוק ו 2 מחנכים בתחום החינוך מיוחד). הטופס כלל שלושה חלקים: בחלק הראשון צוינו חמש ההתנהגויות שצוינו לעיל, והמומחיות התבקשו לרשום אם כל אחת מההתנהגויות רלוונטיות או לא רלוונטיות בעיניהם לתחום הפנאי. בחלק השני הופיעה טבלה שכללה את 26 המיומנויות הקשורות לפנאי. המומחים התבקשו, בהתייחס לכל אחת מהמיומנויות, לציין איזה מההתנהגויות הוא משקף (אפשר יותר מאחת). בחלק השלישי, בהתייחס לכל אחת מחמש ההתנהגויות, הוצגו מספר רמות של התנהגות בסדר אקראי. המומחים התבקשו לדרג את ההתנהגויות לפי רצף ההתפתחות שלהן, מנמוך לגבוהה. הטפסים של המומחים סוכמו, כאשר ציון סף להסכמה בין המומחים היה 70%. בסיכום שלב זה שמונה מיומנויות לא עברו את מינימום ההסכמה. אחרי דיון עם הבוחנים, שלושה פריטים הוצאו מהשאלון ובחמשה נמצא שהבעיה היתה בניסוח ולא בפריט עצמו. לכן, רק שלושה נמחקו מהשאלון ו-חמישה הפריטים האחרים נוסחו מחדש.

הגרסה השנייה של הטבלה (ראה נפסח ח'), שכללה 23 מיומנויות, נשלחה ל-10 מומחיות חדשות בתחום (8 מרפאים בעיסוק ושתי מחנכות בתחום החינוך מיוחד) לשם תיקוף נוסף של הכלי. סיכום הממצאים של גרסה זו הוביל לכך שפריט אחד הושמט שכן נחשב על ידי כולם כמיותר. עשרים ושתיים המיומנויות שנכללו בתצפית סווגו לחמשת ההתנהגויות שצוינו לעיל (יוזמה, הנאה, בחירה, אינטראקציה חברתית ואינטראקציה עם הפעילות). הפריטים סודרו בסדר היררכי לפי הסכמת רוב המומחים. אחרי מחקר פיילוט ראשוני שכלל את ה 22 נבדקים הראשונים מתוך המדגם שתואר לעיל, נראה בניתוח של מהימנות פנימית שיש פריט אחד בתחום האינטראקציה חברתית שאינו קשור לשאר הפריטים (יוצר קשר עם איש צוות בלבד) ולכן הושמט. מכאן שהגרסה הסופית של השאלון כללה 21 פריטים.

מהימנות התצפית

מהימנות פנימית במטרה לבדוק את המהימנות הפנימית של התצפית נעשה שימוש ב Cronbach's Alpha. נמצאה מהימנות פנימית גבוהה $\alpha = .718$.

מהימנות בין שופטים נבדקה על 20 משתתפים באמצעות מבחן Weighted Kappa. המבחן העיד על מהימנות גבוהה ומובהקת עבור כל חמשת החלקים (ראה טבלה 1). בנוסף, חושבו ממוצעים לשאלון כולו לכל שופט לאחר בדיקת המהימנות הפנימית שהייתה מספקת לשופט הראשון ולשופט השני ($\alpha = .675$, $\alpha = 0.792$ בהתאמה).

טבלה 1. ציוני Weighted Kappa לבדיקת מהימנות בין שופטים בהעברת "תצפית להערכת השתתפות בפעילויות פנאי". (N = 20)

95% Confidence Interval	Weighted Kappa	
0.722-0.996	0.859***	יוזמה
0.339-0.995	0.667**	הנאה
0.550-1.012	0.781***	בחירה/העדפה
0.556-0.936	0.746***	ממשקים חברתיים
0.570-1.056	0.813***	אינטראקציה עם הפעילות

$p < .01^{**}$ $p < .001^{***}$

מהימנות מבחן חוזר

נבדק בקרב 38 נבדקים, על שתי העברות של התצפית בהפרש של 2-5 ימים, באמצעות מבחן Intraclass Correlation (ICC). כפי שניתן לראות בטבלה 2, מלבד החלק העוסק באינטראקציה עם הפעילות, לא נמצאו הבדלים מובהקים בין שתי המדידות. דבר המעיד על יציבות השאלון. מתוך האמור לעיל, נראה ש"לתצפית להערכת השתתפות בפעילות פנאי" מדדים פסיכומטריים ראשוניים מספקים. תוקף תוכן נקבע על ידי מומחים באמצעות Table of Specifications ובסופו נכללו בתצפית 21 מיומנויות הבודקות חמש תחומים רלוונטיים לפעילויות פנאי. כמו-כן לתצפית נמצאו מהימנות פנימית, מהימנות בין שופטים ומהימנות מבחן חוזר טובות.

טבלה 2: תוצאות מבחן מהימנות מבחן חוזר (ICC) של "תצפית להערכת השתתפות בפעילויות פנאי" (N = 38)

95% Confidence Interval	ICC	
-0.51-0.536	0.267*	יוזמה
0.003-0.573	0.316*	הנאה
0.054-0.607	0.361**	בחירה/העדפה
0.118-0.686	0.474***	ממשקים חברתיים
-0.094-0.505	0.226	אינטראקציה עם הפעילות

$p < .05^*$, $p < .01^{**}$ $p < .001^{***}$

ממצאי תכניות ההתערבות

אפיון הדירות

תכניות ההתערבות נערכו ב-13 דירות מתוכם 5 דירות בהן נערכה תכנית ה'הב"ט' ו-8 דירות בהן נערכה תכנית 'הפעילות'. כאמור, המידע לגבי פעילויות הפנאי של הדירות נאסף באמצעות שאלון פרופיל פנאי של דירות. פרופיל הדירות בכל אחת מתכניות ההתערבות מתואר בטבלה 3. כפי שניתן לראות, בקבוצת הפ"ה יש, בממוצע, מעט יותר זמן המקודש לפעילויות פנאי, לעומת הדירות של קבוצת ההפ"ל אך במבחן t למדגמים בלתי תלויים לא נמצאו הבדלים מובהקים בין הקבוצות בזמן המוקדש לפנאי ($t(11) = .490, p > .05$). בנוסף, ניתן ללמוד שבכל הדירות מתקיימות פעילויות שונות במקביל לפעילויות הפנאי כגון, מקלחות או הכנת ארוחות. בנוסף, ניתן לראות שבדירות של תכנית הפ"ה מוצעים מגוון פעילויות רב יותר בשעות הפנאי. כמו-כן, מעבר לזמן הפנאי החופשי, בדירות של שתי התכניות מתקיימים חוגים מגוונים. לבסוף, אפשר לראות שרק בדירה אחת בכל אחת מהתכניות היה טאבלט.

המשתתפים

תוכנית ההתערבות נערכה על 38 משתתפים, מתוכם 17 בקבוצת ההפ"ל ו-21 בקבוצת ההפ"ה. כאמור, המידע לגבי המשתתפים נאסף מהתיקים האישיים והרפואיים של המשתתפים על ידי ה"שאלון רקע למשתתף". פרופיל המשתתפים בכל אחת מתכניות ההתערבות מתואר בטבלה 4. כפי שניתן לראות, המשתתפים בקבוצת ההפ"ל גרו בממוצע מעט יותר שנים בדיור הקהילתי לעומת המשתתפים בקבוצת ההפ"ה. כמו-כן היו מעט יותר נשים מאשר גברים בקבוצת הב"ט לעומת קבוצת הפעילות. בנוסף, בקבוצת ההפ"ל היו יותר משתתפים עם מש"ה בנוי לעומת קבוצת הפעילות בה היו יותר משתתפים עם מש"ה בינוני-נמוך. אבחנות משניות אשר היו נפוצות בקרב המשתתפים היו תסמונת דאון ותסמונת X השביר. בנוסף, נמצא שבקבוצת ההפ"ל היו יותר משתתפים במרכזי יום ובתעסוקה נתמכת בהשוואה לקבוצת הפעילות.

מועילות כל אחת מהתכניות

הממוצעים וסטיות התקן של מדדי התוצאה מתוארים בטבלאות 5 ו-6 (ראה גם תרשימים 2 ו-3). בבדיקת השפעת כל אחת מהתכניות ב"תצפית השתתפות בפנאי" באמצעות repeated measures ANOVA, ניתן ללמוד שבקבוצת ההפ"ל, למרות שיפור הדרגתי מתחילת ההתערבות ועד חודש אחרי, לא הייתה השפעה מובהקת לזמן ($\eta_p^2 = .141, F(2,32) = 2.636, p > .05$). לעומת זאת, בקבוצת ההפ"ה הייתה השפעה מובהקת לזמן ($\eta_p^2 = .202, F(2,40) = 5.051, p = .011$). במבחני המשך הראו שהשיפור המובהק ניכר בעיקר בין תחילת התכנית לבין המדידה חודש לאחר תום התכנית ($p = .006$).

טבלה 3. אפיוני פנאי של הדירות

קבוצת הפ"ה		קבוצת הפ"ל		
SD	M	SD	M	
3.58	7.25	1.30	5.8	כמה דיירים בדירה
3.92	8.44	2	7.50	זמן פנאי שבועי (בשעות)
%	n = 8	%	n = 5	
62.5%	5	60%	3	מערכת קבוע לשעות הפנאי
				פעילויות נוספות בזמן פנאי
87.5%	7	100%	5	מקלחות
87.5%	7	100%	5	הכנת ארוחות
50%	4	20%	1	שעורים פרטים
75%	6	80%	4	אורחים
75.0%	6	100.0%	5	הכנה לשינה
25.0%	2	20.0%	1	אחר
				פעילויות מוצעות בשעות הפנאי
87.5%	7	60.0%	3	פאזלים
62.5%	5	40.0%	2	יצירה
75.0%	6	100.0%	5	משחקי קופסא
25.0%	2	60.0%	3	משחקי כדור
87.5%	7	100.0%	5	מוזיקה
87.5%	7	100.0%	5	וידאו
62.5%	5	80.0%	4	אחר
				חוגים בדירה (מעבר לשעות פנאי)
50.0%	4	80.0%	4	בישול
50.0%	4	80.0%	4	התעמלות
62.5%	5	20.0%	1	ריקוד
62.5%	5	40.0%	2	מוזיקה
12.5%	1	20.0%	1	אומנות
12.5%	1	0.0%	0	תפירה
87.5%	7	60.0%	3	אחר
12.5%	1	20.0%	1	קיים טאבלט בדירה

טבלה 4. אפיוני משתתפים לפי תכניות ההתערבות

קבוצת הפ"ה		קבוצת הפ"ל		
SD	M	SD	M	
5.65	32.6	4.98	31.0	גיל
10.65	9.3	9.16	11.2	שנים בדיור קהילתי
%	n	%	n	מין
				נשים
42.9%	9	52.9%	9	גברים
57.1%	12	47.1%	8	רמת מש"ה
				קל-בנוני
57.1%	12	58.8%	10	בינוני
28.6%	6	41.2%	7	בינוני-נמוך
14.3%	3	0.0%	0	קיים אבחנה משנית
42.9%	9	57.1%	12	תעסוקה
				מרכז יום
14.3%	3	23.5%	4	טרומ תעסוקה
4.8%	1	0.0%	0	תעסוקה מוגנת
61.9%	13	47.1%	8	תעסוקה נתמכת
14.2%	3	29.4%	5	תעסוקה בקהילה
0.0%	0	0.0%	0	למידה בכולל
4.8%	1	0.0%	0	

בהתייחס לשאלון ה-GAS, בקבוצת הפ"ל היה שיפור בתפקוד בעת המדידות השונות,

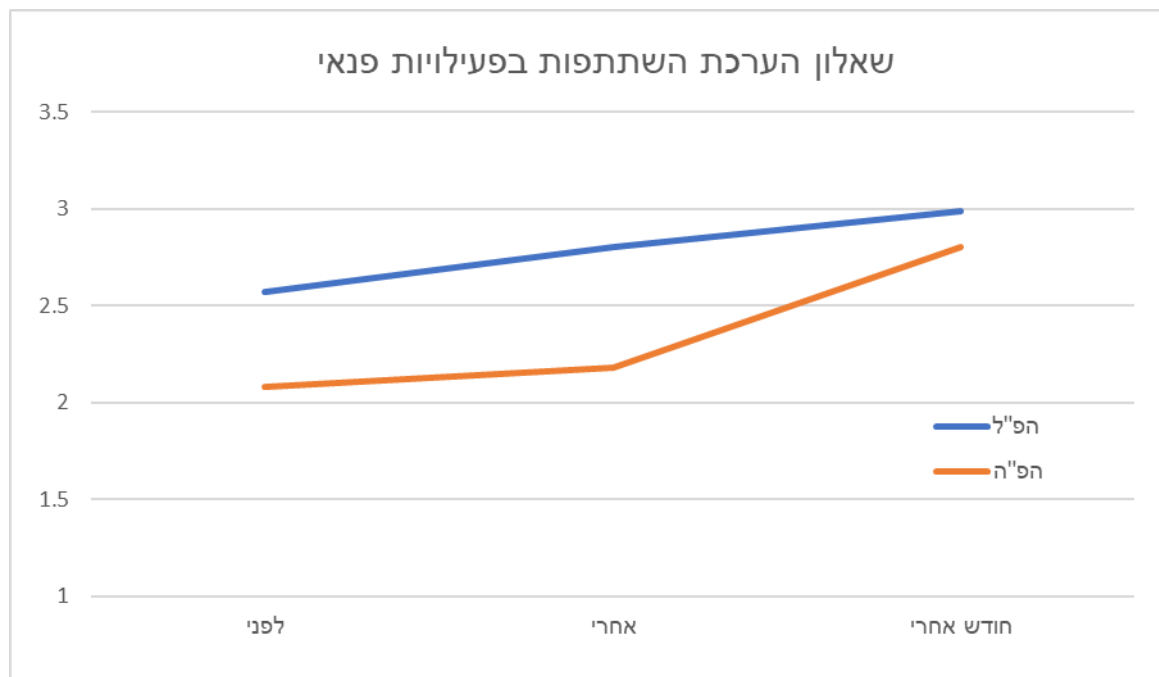
ונמצאה השפעה מובהקת לזמן ($F(2,32) = 16.835, p < .001, \eta_p^2 = .513$). נמצאו הבדלים מובהקים בין המדידה לפני התוכנית לשתי המדידות לאחר התוכנית ($p < .001$). בדומה, בקבוצת הפ"ה נמצא כי יש השפעה לזמן ($F(2,40) = 43.575, p < .001, \eta_p^2 = .685$), ונמצאו הבדלים מובהקים בין כל שתי נקודות הזמן ($p < .002$).

טבלה 5. ממוצעים וסטיות תקן של ציוני "שאלון הערכת השתתפות בפעילויות פנאי" בשלוש נקודות

זמן

קבוצת הפ"ה		קבוצת הפ"ל		
SD	M	SD	M	
				תצפית פנאי
.9	2.1	.7	2.6	לפני
.9	2.2	.7	2.8	בתום
.9	2.8	.6	3	חודש אחרי

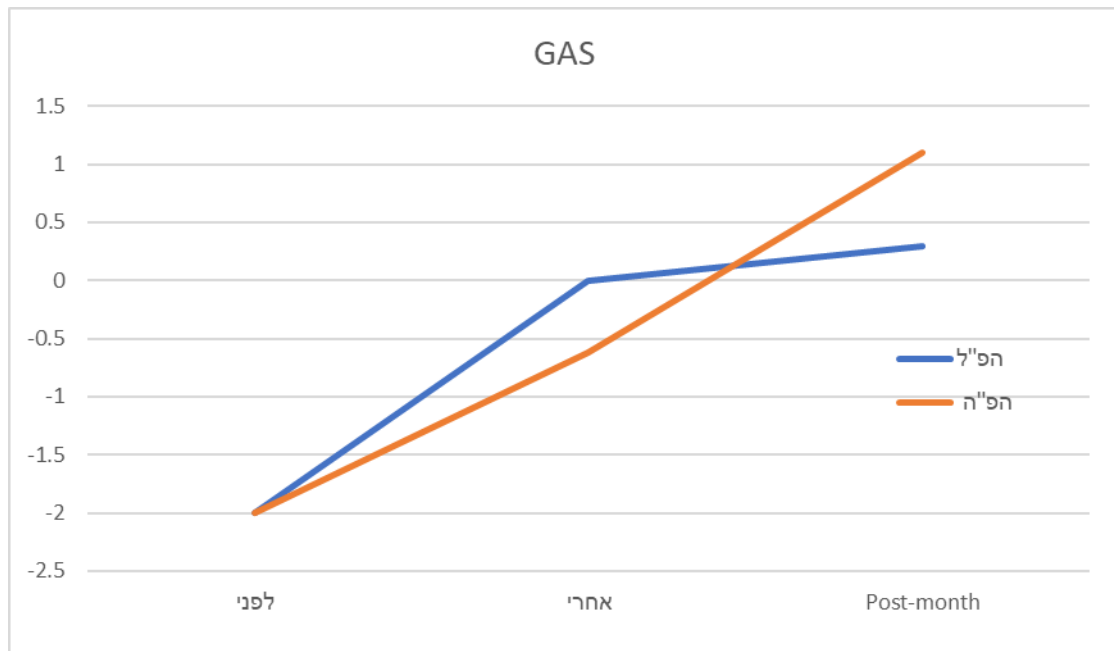
תרשים 2. תרשים "שאלון הערכת השתתפות בפעילויות פנאי" ב-3 נקודות זמן, על פי הקבוצה

טבלה 6. ממוצעים וסטיות תקן של ציוני ה-GAS בשלוש נקודות זמן

קבוצת הפ"ל או קבוצת הפ"ה				GAS
קבוצת הפ"ה		קבוצת הפ"ל		
SD	M	SD	M	
				לפני ההתערבות
.00	-2.00	.00	-2.00	בתום ההתערבות
1.6	-6.00	1.9	0	חודש לאחר תום ההתערבות
1.3	1.1	1.7	.29	

תרשים 3. הערכת ה-GAS ב-3 נקודות זמן, על פי הקבוצה

השוואת שתי תכניות ההתערבות

בהתייחס לתצפית בהשתתפות בשעות הפנאי באמצעות ניתוח מסוג two-way mixed ANOVA בשלוש נקודות זמן, נמצא כי היו הבדלים מובהקים בין הקבוצות $F(1,36) = 4.959, p > .032, \eta_p^2 = .121$. וגם נמצאה שיפור משמעותי לאורך זמן $F(2,72) = 6.747, p = .002, \eta_p^2 = .158$. לא נמצא אינטראקציה מובהקת בין זמן וקבוצה ($p > .05$). בשאלון ה-GAS, לא נמצאו הבדלים מובהקים בין הקבוצות ($p > .05$) אך בדומה לשאלון השתתפות, נמצא שיפור משמעותי לאורך זמן $F(1,36) = 36.84, p < .001, \eta_p^2 = .506$. לא נמצאה אינטראקציה מובהקת בין הזמן לקבוצה ($p >$

סיכום ודין

פנאי הינו אחד מתחומי העיסוק המשמעותיים ביותר בחיי היום של הפרט. הפנאי תורם לשיפור איכות חיים, לשילוב בקהילה ולבנייה ושמירת ההקשרים החברתיים והמשפחתיים. על אף תרומתו המכרעת של הפנאי לתפקוד הפרט, מחקרים מצביעים על כך כי בהשוואה לקבוצת השווים, אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית (מש"ה) נוטים להשתתף פחות בפעילויות פנאי. המחקר הנוכחי, בחן הבדלים בין שתי קבוצות מחקר. בשתי הקבוצות סופקו תנאי לימוד אופטימליים כגון חדר שקט, רגוע ומסודר, נוכחות של מדריך. בנוסף, בקבוצת ה"הב"ט" למדו המשתתפים להשתמש בארבעה יישומים שונים בטאבלט לצורך השתתפות בפנאי והשנייה, ובקבוצת "הפ"ה" ספקו, אפשרויות שונות וקבועות של פנאי (כולל הטאבלט) וזמן מוגדר אך ללא למידה.

ממצאי המחקר הצביעו על שיפור בהשתתפות בפנאי לאורך זמן עבור שתי קבוצות המחקר כאשר קבוצת הפ"ל שמרה על ציונים גבוהים יותר מקבוצת הפ"ה לאורך שלוש נקודות זמן. בקבוצת "הפ"ה" השפעת תוכנית ההתערבות הודגמה לאורך שלושת נקודות הזמן. בנוסף, על אף שקבוצת "הפ"ה" הדגימה בתחילת המחקר ציונים נמוכים יותר בממוצע, הרי שלאורך תוכנית ההתערבות פער זה קטן.

ממצאי המחקר תורמים להבנת חשיבות הבנייה טמפורלית (קביעת זמנים ייעודיים לפנאי)

ופיזיים (ארגון סביבה פיזית שקטה הכוללת מגוון פעילויות ומדריך נוכח – גם אם אינו מלמד) כחיוניים לשיפור השתתפות בפנאי. הבנייה זו אינה מצריכה משאבים גדולים אלא מודעות ואמירה ברורה שלפנאי יש חשיבות בפני עצמה. סביבה זו מאפשרת למשתתפים יכולת בחירה, הזדמנות להתנסות בפעילויות שונות ולאינטראקציה חברתית. הלימוד של הטאבלט חשוב ואכן מאפשר גם הוא השתתפות בפנאי התואם גיל ומאפשר בחירה. אולם, הוא כרוך בהדרכה ומתוך ניתוח ראשוני של הממצאים, פחות מוביל להשתתפות בפנאי מעבר לטאבלט.

ממצאים אלו מצביעים על כך שעם מספיק מודעות ומשאבים מינימליים ניתן לשפר את השתתפות הפנאי של מבוגרים עם מש"ה במתגוררים בדיר בקהילה. אולם, זהו מחקר ראשון מסוגו שכלל מדגים יחסית קטן ולכאן שיש צורך להמשיך לחקור נושא זה בקרב מדגם גדול יותר ולטווח ארוך יותר בכדי להבין לעומק את השפעתם של משתני המחקר בקידום השתתפות בפנאי בקרב אנשים עם מש"ה בינוני בדיר קהילתי.

ביבליוגרפיה

- ברלב-קוטלר, ל', ריבקין, ד', סנדלר-לף, א'. (2014). *אנשים עם מוגבלות בישראל: עובדות ומספרים*. מאיירס-ג'וינט-מכון ברוקדייל ומסד נכויות, ג'וינט ישראל.
- http://brookdaleheb.jdc.org.il/Uploads/dbsAttachedFiles/FACTS_FIGURES2014-HEB.pdf
- ניסים, ד', גורבטוב, ר', ובן-שמחון, מ'. (2011). *אנשים עם מוגבלויות, חלק א': אנשים עם מוגבלות שכלית התפתחותית*. אגף בכיר למחקר תכנון והכשרה, משרד הרווחה והשירותים החברתיים: סקירת שירותים חברתיים, 463-492.
- עמינדב, ח' וניסים, ד'. (2010). *אנשים עם מוגבלויות, חלק ה' רצף שירותי מגורים לאנשים עם פיגור שכלי, מגמות ושינויים*. אגף בכיר למחקר תכנון והכשרה, משרד הרווחה והשירותים החברתיים: סקירת שירותים חברתיים, 476-457.
- American Occupational Therapy Association (2014). Occupational Therapy Practice Framework: Domain and Process (3rd Edition). *American Journal of Occupational Therapy*, 68, S1-S48.
- Azaiza, F., Croitoru, T., Rimmerman, A., & Naon, D. (2012). Participation in leisure activities of Jewish and Arab adults with Intellectual Disabilities Living in the community. *Journal of Leisure Research*, 44(3), 379-391.
- Brown, I., & Brown, R. I. (2009). Choice as an aspect of quality of life for people with intellectual disabilities. *Journal of Policy and Practice in Intellectual Disabilities*, 6, 11-18.
- Brown, C. E. (2014). Ecological Models in Occupational Therapy. In B. A. Schell, G. Gillen, & M. E. Scaffa, (Eds.), *Willard & Spackman's Occupational Therapy* (12th Edition, 494-504). Baltimore, MD: Lippincott, Williams & Wilkins.
- Duvdevany, I., & Arar, E. (2004). Leisure activities, friendships, and quality of life of persons with intellectual disability: Foster homes vs. community residential settings. *International Journal of Rehabilitation Research*, 27(4), 289-296.
- Edginton, C. R. (2009). Leisure: Enhancing the human condition: Priorities and strategies 2009–2014. A new strategic plan for the World Leisure Organization. *World Leisure Journal*, 51(2), 130-131.
- Herge, E. A. (2014). Cognitive approaches for adults with intellectual and developmental disabilities. In K. Haertl (Ed.). *Adults with intellectual and developmental disabilities* (pp. 205-234). Bethesda, MD: American Occupational Therapy Association

- Jennings, C. J. & Guerin, S. (2014). Therapeutic recreation models of practice: A Synthesis of key elements and examination of children's narratives of a camp experience for evidence of these elements. *Therapeutic Recreation Journal*, 48, 303-319.
- Jerome, J., Frantino, E. P. & Sturmey, P. (2007). The effects of errorless learning and backward chaining on the acquisition of internet skills in adults with developmental disabilities. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 40, 185-189.
- Kagohara, D. M., Sigafos, J., Achmadi, D., van der Meer, L., O'Reilly, M., & Lancioni, G. (2011). Teaching students with developmental disabilities to operate an iPod Touch to listen to music. *Research in Developmental Disabilities*, 32, 2987-2992.
- Law, M. (2002). Participation in the occupations of everyday life. *American Journal of Occupational Therapy*, 56, 640-649.
- Law, M., & Dunbar, S. B. (2007). Person-Environment-Occupation Model. in S. B. *Occupational therapy models for intervention with children and families*. (27-34). Thorofare, NJ: Slack.
- McVilly, K. R., Stancliffe, R. J., Parmenter, T. R., & Burton-Smith, R. M. (2006). 'I Get by with a little help from my friends': Adults with intellectual disability discuss loneliness. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 19, 191-203.
- Patterson, I., & Pegg, S. (2009). Serious leisure and people with intellectual disabilities: Benefits and opportunities. *Leisure Studies*, 28, 387-402
- Schalock R. L. (2004). The concept of quality of life: what we know and do not know. *Journal of Intellectual Disability Research*, 48, 203-216.
- Stumbo, N. & Peterson, C. A. (1998). The leisure ability model. *Therapeutic Recreation Journal*, 32, 82-96.
- Wehmeyer, M. L. & Abery, B. H. (2013). Self-determination and choice. *Intellectual and Developmental Disabilities*, 51, 399-411.
- World Health Organization. (WHO; 2001). *International classification of functioning, disability and health*. Geneva: WHO.
- World Health Organization. (WHO; 2007). *International classification of functioning, disability and health - children and youth*. Geneva: WHO.

- Yalon-Chamovitz, S., Salanikio, E., Artzi, N., Prigal, Y., and Fishman, R. (2010). Occupational therapy and intellectual and developmental disability throughout the life cycle: Position Paper. *The Israeli Journal of Occupational Therapy*, 9, E3-E8.
- Zigler, E., Bennette-Gates, D., Hoddap, R., & Henrich, C. C. (2002). Assessing personality traits of individuals with mental retardation. *American Journal on Mental Retardation*, 107(3), 181-193.

נספח א

פרופיל פנאי של דירה

קלר, א., פרוש, ש. ווינטראוב, נ. (2014)

פרטי הקשר של הדירה:

כתובת: _____ עיר: _____
פרטי קשר: טלפון: _____ דוא"ל: _____
איש קשר: _____ תפקיד איש הקשר: _____

תאריך מילוי השאלון: _____

(1) האם הדירה שייכת לארגון פרטי: **כן / לא**

i. אם כן, לאיזה ארגון? _____

(2) האם יש רכז/ת דירה? **כן / לא**

i. אם כן, מה שמו/ה? _____

ii. על כמה דירות הוא/ היא אחראי/ת? _____

(3) האם הדירה מיועדת ל: **גברים / נשים?**

(4) תאר מה הרקע האתני/דתי של הדיירים:

(5) מה אפיוני הסביבה בדירה (סמן את כל מה שרלבנטי):

i. רעש: רדיו צעקות רעש מבחוץ אחר _____

ii. תאורה: היקפית פלורסנט טבעית אחר _____

iii. רהיטים: כסאות פלסטיק כסאות קבועים ספות אחר _____

(6) כמה חדרים יש בדירה? _____

(7) כמה חדרי שינה יש בדירה? _____

(8) כמה חדרים מיועדים לשטח ציבורי לדיירים? _____

(9) האם לדירה יש חדר שניתן לפנות אותו לצורך העברת ההתערבות? **כן/ לא**

פרטים על הדיירים:

(10) האם הדירה בתפוסה מלאה? **כן / לא**

(11) א) כמה דיירים יש בדירה? _____

ב) מתוכם, כמה דיירים יש בין הגילאים 25-45 שלהם אחנה של מוגבלות שיכלית בינונית

_____

(12) כמה דיירים יש בכל חדר שינה? _____

פרטים על הצוות:

13) פרט בטבלה שלהלן לגבי כל חברי צוות הדירה (העובדים בתשלום והמתנדבים): תפקידם, מספר השעות השבועיות שהם עובדים, והכשרתם.

הכשרה	שעות עבודה שבועיות בדירה	תפקיד

14) כמה חברי צוות עובדים בדירה ב:

- i. משמרת בוקר _____ כמה שעות במשמרת: _____
- ii. משמרת צהרים _____ כמה שעות במשמרת: _____
- iii. משמרת לילה _____ כמה שעות במשמרת: _____

15) פרט בטבלה את כל סוגי ההדרכה המקצועית הקבועה שמקבל הצוות בדירה:

תחום ההדרכה	סוגי הפעילויות שנערכו	תדירות

סדר יום בדירה

16) מה לוח הזמנים היומי של הדירה?

- שעת השכמה _____
- שעת השכבה _____
- 7:00-8:00 _____
- 8:00-9:00 _____
- 9:00-10:00 _____
- 10:00-11:00 _____

_____	11:00-12:00
_____	12:00-13:00
_____	13:00-14:00
_____	14:00-15:00
_____	15:00-16:00
_____	16:00-17:00
_____	17:00-18:00
_____	18:00-19:00
_____	19:00-20:00
_____	20:00-21:00

17) האם לוח הזמנים מובן וגלוי לעין לכל הדיירים? **כן / לא**

18) אילו חוגים קבוצתיים מוצעים בדירה?

שם החוג	תדירות	שם החוג	תדירות
בישול		אמנות	
התעמלות		תפירה	
ריקוד/ תנועה		אחר, פרט	
מוזיקה			

19) האם יש מערכת קבועה ל"שעות הפנאי" (זמן חופשי)? **כן / לא**

20) כמה פעמים בשבוע יש לדיירים 'שעת פנאי'? _____

21) כמה פעמים ביום מתאפשרת להם 'שעת פנאי'? _____

22) מהו משך 'שעת הפנאי'? _____

23) האם 'שעות הפנאי' הן רשות? **כן / לא**

24) באילו חדרים מותר להם לבלות את 'שעות הפנאי'?

חדר שינה פרטי _____ חדר שינה משותף _____ חדר משותף _____

חדר מיוחד לפעילויות _____ אחר, פרט _____

25) מה עוד מתרחש בדירה בזמן של 'שעות הפנאי':

מקלחות _____ הכנת ארוחות _____ שיעורים פרטיים _____

קבלת אורחים _____ הכנות לשינה _____ אחר, פרט _____

26) אילו פעילויות מוצעות בזמן 'שעות הפנאי'?

פאזלים _____ ציור _____ משחקי קופסא _____ משחקי כדור _____
מוזיקה _____ וידאו/טלוויזיה _____ אחר, פרט _____

27) האם קיים טאבלט לשימוש הדיירים בדירה או בעבודה? **כן / לא**

אם כן איזה שימושים נעשה איתו:

28) האם יש הבדל בשעות הפנאי והפעילות בין ימי חול לחגים/סופי שבוע? **כן / לא**

אם כן, מה אופי ההבדל:

29) האם הציוד והחומרים המיועדים לפעילויות הפנאי מאוחסנים במקום נגיש לדיירים?

כן / לא

30) האם הדיירים נשאלים לגבי העדפותיהם לפעילות?

לפעמים / לא / כן

31) האם יש משהו חשוב נוסף שאת/ה חושב/ת שכדאי שנדע?

נספח ב

שאלון רקע משתתף

קלר, א., פרוש, ש. ווינטראוב, נ. (2014)

השאלון נכתב בלשון זכר אך מתייחס לזכר ונקבה כאחד

פרטים אישיים:

מספר נבדק/ת: _____ מס' דירה _____ תאריך לידה: _____

תאריך מילוי השאלון _____

גיל כרונולוגי: _____ ארץ לידה: _____

תאריך עליה: _____

שפת אם: _____

שפה מדוברת: _____

דת: _____

תאריך כניסה למערך הדיור: _____ תאריך כניסה לדירה הנוכחית (אם

שונה): _____

סה"כ זמן בשירותי הדיור הקהילתיים: _____

פרטים רפואיים (לפי מה שרשום בתיק הרפואי):

אבחנה ראשית: _____

אבחנות משניות:

הפרעה נפשית: כן/לא

אם כן, איזה _____

הפרעה בספקטרום האוטיסטי כן/לא

הפרעת קשב וריכוז כן/לא

אבחנות נוספות: _____

רמת המוגבלות השכלית: _____

קיימת מגבלה פיזית בפלג גוף העליון: כן/לא

פרט: _____

קיימת הפרעה תקשורתית: כן/לא פרט: _____

שמיעה: תקינה _____ לקות שמיעה קלה _____ לקות שמיעה בינונית _____ חרש _____

פרט _____

ראיה: תקינה _____ תקינה עם משקפיים _____ עורון חוקית _____ פרט _____

רקע חינוכי (על פי התיק האישי):

שם בית הספר	סוג המסגרת	הגילאים בהם שהה במסגרת	אוכלוסיית היעד של בית הספר

רקע תעסוקתי (על פי התיק האישי):

מרכז יום/ תעסוקה שבו נמצא עכשיו: _____
 סוג המסגרת: מרכז יום _____ טרום תעסוקה _____ תעסוקה מוגנת _____
 תעסוקה תומכת _____ תעסוקה קהילתית _____
 אחר: _____

תקשורת והבנת שפה:

האם הוא קורא? כן / לא ברמה המתאימה לכתה _____ (אם ידוע)
 האם הוא כותב? כן / לא ברמה המתאימה לכתה _____ (אם ידוע)
 האם הוא: _____
 משתמש בתקשורת מילולית? כן / לא
 מתקשר בעזרת תקשורת תומכת חילופית? כן / לא
 מתקשר בעזרת PCS: כן / לא
 עונה לשאלות 'כן/לא': כן / לא
 מביע צרכים בסיסיים (שירותים, אוכל, שתייה, כאב וכו'): כן / לא
 מבין ומבצע הוראות בעברית: בכלל לא _____ מבין הוראה חד שלבית _____ מבין הוראה דו שלבית _____
 האם הוא יודע להשתמש בטאבלט: כן / לא
 האם הוא יודע להשתמש בטלפון חכם: כן / לא

בטבלה שבהמשך פרוט של התנהגויות שונות המתייחסות להשתתפות בפעילויות פנאי.
בהתייחס לכל התנהגות, מתוארים מצבים שונים. אנא ציין כן/לא עבור כל פריט:

תחום ההערכה	#	מדד התצפית	כן/לא
סעיף א' - יוזמה – יוזם תחילת השתתפות בפעילות בשעות הפנאי.	0	לא יוזם השתתפות בפעילות פנאי	
	1	יוזם השתתפות בפעילות פנאי, רק אם מישהו מוכן לשבת עמו או להצטרף אליו	
תחום ההערכה	#	מדד התצפית	כן/לא
	2	יוזם השתתפות בפעילות פנאי לאחר עידוד מילולי חוזר	
	3	יוזם השתתפות בפעילות פנאי כאשר רואה אחרים משתתפים	
	4	יוזם השתתפות בפעילות פנאי, באופן ספונטני ברגע שמתחילה פעילות	
ציון סעיף א:			

תחום ההערכה	#	מדד התצפית	כן/לא
סעיף ב - הנאה – מביע הנאה במהלך השתתפות בשעות הפנאי	0	בזמן ההשתתפות בפעילות הפנאי אינו מביע הנאה בצורה ברורה	
	1	מביע הנאה מפעילויות פנאי	
	ציון סעיף ב:		

תחום ההערכה	#	מדד התצפית	כן/לא
סעיף ג' - בחירה/העדפה - מביע העדפה לפעילות מסוימת בשעות הפנאי באמצעות ג'סטה, קשר			

			עין, שפה, הושטת יד וכדומה.
	אינו בוחר פעילות פנאי	0	
	בוחר פעילות מתוך 2-3 פעילויות המוצעות לו על-ידי המדריך	1	
	בוחר פעילות או אביזר פנאי מתוך 2-3 אפשרויות המונחות על השולחן לפניו	2	
	בוחר פעילות מתוך כלל האפשרויות הקיימות בחדר	3	
			ציון סעיף ג:

תחום ההערכה	#	מדד התצפית	כן/לא
סעיף ד' - ממשקים חברתיים/יחסים בין-אישיים – התייחסות ו/ או אינטראקציה עם דיירים וצוות בדירה			
	0	לא נמצא באינטראקציה עם או מתייחס לדיירים ולמדריכים	
	1	מתבונן/ עוקב אחרי תנועות דיירים אחרים המבצעים פעילות פנאי	
	2	נמצא באינטראקציה עם דיירים אחרים אבל לא משתתף אתם בפעילות	
	3	מזמין דיירים אחרים להצטרף לפעילויות הפנאי שהוא בחר	
	4	מבקש מהדיירים להצטרף לפעילויות הפנאי שלהם	
			ציון סעיף ד:

תחום ההערכה	#	מדד התצפית	כן/לא
סעיף ה' - אינטראקציה עם			

			הפעילות – דרכים שונות לשימוש בפעילויות בשעות הפנאי
	אינו משתמש באביזרי פנאי	0	
	משתמש באביזרי הפנאי באופן הרסני	1	
	משתמש באביזרי הפנאי לגירוי עצמי	2	
	משתמש באביזרי הפנאי או עוסק בפעילות, אבל לא באופן המיועד	3	
	משתמש באביזרי הפנאי או עושה את הפעילות באופן המיועד	4	
			ציון סעיף ה:

נספח ד

תצפית שימוש בטאבלט למשחק

קלר, א., פרוש, ש. ווינטראוב, נ. (2014)

השאלון נכתב בלשון זכר אך מתייחס לגברים ונשים כאחד

תאריך המפגש: _____ שם הדירה: _____ מספר נבדק/ת: _____

הפעילות התקיימה ב: _____

האם הוא בקש את הטאבלט מחוץ להתערבות: _____

ביצוע לפני ההתערבות: 1 2

6 ביצוע במפגש- לפני ההתערבות (לסמן ב X) אחרי התערבות (לסמן ב √): 1 2 3 4 5 6

ביצוע אחרי ההתערבות: 1 2

ביצוע בפגישת המעקב (לאחר חודש): 1 2

משחק שבחר בתחילת השיעור (באמצעות התמונות): _____

יישומים בהם השתמש המשתתף:

שם היישום	תדירות	משך השימוש ביישום	מה נצפה במהלך הפעילות

הפעלת הטאבלט

סעיף	פריטים	כן	לא	ציון	בלי תיווך	תיווך מילולי (1-4)
1	התעניינות בטאבלט בחדר ההתערבות כאשר הטאבלט מונח על השולחן בפני המשתתף, הוא					
	רק מסתכל על הטאבלט			1		
	מביע עניין בטאבלט (שואל "מה זה", נוגע בו וכדומה) אבל לא נוגע בו			2		
	מרים את הטאבלט אבל לא מחפש לפתוח			3		
	מחפש איך לפתוח את הכיסוי אך לא מצליח			4		
	מרים ופותח את הכיסוי			5		
ציון סעיף 1						

סעיף	פריטים	כן	לא	ציון	בלי תיווך	תיווך מילולי (1-4)
2	הפעלת הטאבלט כאשר המשתתף רוצה להפעיל את הטאבלט, הוא					
	מחפש את כפתור ההדלקה			1		
	לוחץ על כפתור ההדלקה אך לא מצליח להדליק			2		
	לוחץ על כפתור ההדלקה ומצליח להדליק			3		
	נוגע במסך אך לא מצליח לפתוח את הנעילה			4		
	נוגע במסך, מצליח לפתוח את הנעילה ולהגיע לדף הבית			5		
ציון סעיף 2						

הפעלת המשחקים

סעיף	פריטים	כן	לא	ציון	בלי תיווך	תיווך מילולי (1-4)
3	בחירת משחק כאשר המשתתף נמצא במסך הבית, הוא					
	לוחץ/מעביר את האצבע על המסך ללא מטרה			1		
	לוחץ על אייקון משחק שלא בחר			2		
	לוחץ על אייקון משחק שבחר, אך הלחיצה לא היתה יעילה (המשחק לא נפתח)			3		
	לוחץ על אייקון משחק שבחר באופן יעיל (האייקון נפתח)			4		
	לוחץ על אייקון דף הבית/הפעלה של המשחק אחרי שנפתח			5		
ציון סעיף 3						

סעיף	התאמות למשחק ויציאה מהמשחק	כן	לא	ציון	בלי תיווך	תיווך מילולי (1-4)
4	כאשר המשתתף פתח את משחק, לפני שמתחיל לשחק, מבצע התאמה אחת או יותר					
	מתחיל לשחק במשחק שפתח			1		
	יודע לצאת ממשחק ולהיכנס למשחק נוסף			2		
				3		
ציון סעיף 4 -						

סעיף	משחק שני משחקים (מאותו משחק או ממשחקים שונים) ברצף במשחקי ציור וחיבור נקודות	כן	לא
5	בוחר קטגוריה של המשחק		
	בתוך הקטגוריה, בוחר לוח		
	משחק את המשחק לפי הכללים		
	מסיים את הלוח כולו (עד שרואה את התמונה)		
	עובר ללוח הבא או חוזר לדף הבית		
	בוחר קטגוריה או משחק חדש		

נספח ה

Table of Specifications

שאלון הערכת השתתפות בפעילויות פנאי

קלר, א., פרוש, ש. ווינטראוב, נ. (2014)

עמית/ה יקר/ה

במטרה לבדוק את תוקף התוכן של שאלון 'הערכת השתתפות בפעילויות פנאי', נודה לך אם תענה/י על השאלות הבאות. אנא מלא/י את הטבלה לפני שאת/ה מסתכלת על עמוד 5, זה חשוב מאוד לתהליך תקוף השאלון. נתחיל בהסבר קצר על השאלון:
מטרת השאלון:

מטרת השאלון היא להעריך את ההשתתפות של דיירים עם מוגבלות שכלית בינונית שנמצאים בדיוור קהילתי בזמן שעות הפנאי, כשהם בסביבתם הטבעית. השימוש המיועד בשאלון:

השאלון ישמש כחלק ממערכת אבחונים שתועבר לפני ובתום התערבות, וכמדד תוצאה. השאלון יבחן תדירות ומשך זמן השתתפות, כמה פעילויות ביצע כל דייר בשעות הפנאי וכיצד ביצע את הפעילויות השונות. איך עונים על השאלון:

כל פרטי השאלון מדורגים מ 0-4, כאשר 0 מייצג את הציון הנמוך ו 4 את הציון הגבוה.
0 – אף פעם   1 – לעיתים רחוקות   2 – מדי פעם   3 – לעיתים קרובות   4 – מרבית הזמן

הפריטים בכל תחום ייסכמו יחד לקבלת ציון כוללני. השאלון מתייחס למספר תחומי התנהגות שלדעתנו קשורים לשעות הפנאי.

אנא ציין/י לגבי כל אחת מההתנהגויות שלהלן, אם לדעתך היא רלבנטית או לא להשתתפות בפעילויות פנאי.

– בעמוד הבא ניתן למצוא הגדרות להתנהגויות השונות.

מידת הרלבנטיות	מידת הרלבנטיות	ההתנהגות
לא רלבנטי	רלבנטי	יזמה
לא רלבנטי	רלבנטי	הנאה
לא רלבנטי	רלבנטי	בחירה / העדפה
לא רלבנטי	רלבנטי	יחסיים בין-אישיים
לא רלבנטי	רלבנטי	אינטראקציה עם הפעילות

הגדרות

- יוזמה – יוזם תחילת השתתפות בפעילות בשעות הפנאי.
  - הנאה – מביע הנאה במהלך השתתפות בשעות הפנאי.
  - בחירה - מביע העדפה לפעילות מסוימת בשעות הפנאי באמצעות ג'סטה, קשר עין, שפה, הושטת יד וכדומה.
  - יחסים בין-אישיים – התייחסות ו/ או אינטראקציה עם דיירים וצוות בדירה.
  - אינטראקציה עם הפעילות – דרכים שונות לשימוש בפעילויות בשעות הפנאי.
- האם היית מוסיף/ה תחומי התנהגות?

1. טבלת פריטים

2. בטבלה הבאה מופיעים הפריטים השונים בשאלון. בשורה המאוזנת מופיעות ההתנהגויות שצוינו לעיל. אנא רשום/י, לגבי כל אחד מהפריטים, איזו התנהגות, לדעתך, הוא משקף. אם לדעתך הוא משקף יותר מהתנהגות אחת, אנא סמן/י את שני התחומים. אולם, נסה/י לחשוב איזו התנהגות הוא משקף במיוחד.

פריט/שאלה	יוזמה	הנאה	העדפה או בחירה	יחסים בין-אישיים	אינטראקציה עם הפעילות
1 יוזם השתתפות בפעילות פנאי כאשר רואה אחרים משתתפים					
2 בוחר פעילות מתוך 2-3 פעילויות המוצעות לו על-ידי המדריך					
3 אין אינטראקציה עם או התייחסות לדיירים ולמדריכים במהלך שעות הפנאי					
4 מביע הנאה מפעילויות חדשות					
5 משתמש באביזרי הפנאי/ בפעילות באופן המיועד					
6 קיימת אינטראקציה עם דיירים אחרים וחולק אתם את פעילויות הפנאי.					
7 בוחר פעילות מתוך כלל האפשרויות הקיימות בחדר					

פריט/שאלה	יוזמה	הנאה	העדפה או בחירה	יחסים בין-אישיים	אינטראקציה עם הפעילות
8	יוזם השתתפות בפעילות פנאי, באופן ספונטני ברגע שמתחילה פעילות				
9	מתבונן/ עוקב אחרי תנועות דיירים אחרים המבצעים פעילות פנאי				
10	משתמש באביזרי הפנאי/ בפעילות באופן המיועד, במספר דרכים				
11	אינו מביע הנאה בצורה ברורה במשך ההשתתפות בפעילות הפנאי				
12	לא יוזם השתתפות בפעילות פנאי				
13	בוחר פעילות מתוך 2-3 אפשרויות המונחות על השולחן לפניו				
14	יוצר קשר עם מבוגרים בלבד במשך שעות הפנאי				
15	משתמש באביזרי הפנאי/ בפעילות באופן המיועד, בדרך אחת בלבד				
16	קיימת אינטראקציה עם דיירים אחרים במהלך שעות הפנאי אבל לא משתתף אתם בפעילות				
17	יוזם השתתפות בפעילות פנאי, רק אם מישהו מוכן לשבת עמו או להצטרף אליו				
18	משתמש באביזרי הפנאי/ בפעילות לא באופן המיועד				
19	מביע הנאה מפעילויות פנאי מוכרות				
20	משתמש באביזרי הפנאי/ בפעילות לגירוי עצמי				
21	יוזם השתתפות בפעילות פנאי לאחר עידוד מילולי חוזר				
22	משתמש באביזרי הפנאי מאופן הרסני				
23	מבקש מהדיירים להצטרף לפעילויות הפנאי שלהם				

בשאלון, בכל תחום התנהגות מופיעות מספר התנהגויות, כפי שתוארו לעיל, המשקפות רמת התפתחות או יכולת שונה המשפיעה על אופן ההשתתפות או התפקוד. אנא דרג/י את ההתנהגויות הבאות מהרמה הנמוכה ביותר (1) ועד הרמה הגבוהה (משתנה בכל תחום) לכל פעילות

יזומה – דרג מ 1 עד 5

לא יזם השתתפות בפעילות פנאי	יזם השתתפות בפעילות פנאי, רק אם מישהו מוכן לשבת עמו או להצטרף אליו	יזם השתתפות בפעילות פנאי כאשר רואה אחרים משתתפים
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
יזם השתתפות בפעילות פנאי, באופן ספונטני ברגע שמתחילה פעילות	יזם השתתפות בפעילות פנאי לאחר עידוד מילולי חוזר	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	

הנאה – דרג מ 1 עד 3

מביע הנאה מפעילויות חדשות	אינו מביע הנאה בצורה ברורה במשך ההשתתפות בפעילות הפנאי	מביע הנאה מפעילויות פנאי מוכרות
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

בחירה – דרג מ 1 עד 3

בוחר פעילות מתוך 2-3 אפשרויות המונחות על השולחן לפניו	בוחר פעילות מתוך 2-3 פעילויות המוצעות לו על-ידי המדריך	בוחר פעילות מתוך כלל האפשרויות הקיימות בחדר
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

ממשקים חברתיים/ יחסים בין-אישיים – דרג מ 1 עד 6

מבקש מהדיירים להצטרף לפעילויות הפנאי שלהם	יוצר קשר עם מבוגרים בלבד במשך שעות הפנאי	קיימת אינטראקציה עם דיירים אחרים במהלך שעות הפנאי אבל לא משתתף אתם בפעילות
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

אינטראקציה – דרג מ 1 עד 6

אין אינטראקציה עם או
התייחסות לדיירים
ולמדריכים במהלך שעות
הפנאי

מתבונן /עוקב אחרי תנועות
דיירים אחרים המבצעים
פעילות פנאי

קיימת אינטראקציה עם דיירים
אחרים וחולק אתם את
פעילויות הפנאי

משתמש באביזרי הפנאי /
בפעילות לגירוי עצמי

משתמש באביזרי הפנאי /
בפעילות באופן המיועד ,
במספר דרכים

משתמש באביזרי הפנאי
מאופן הרסני

משתמש באביזרי הפנאי /
בפעילות באופן המיועד ,
בדרך אחת בלבד

משתמש באביזרי הפנאי /
בפעילות לא באופן המיועד

משתמש באביזרי הפנאי /
בפעילות באופן המיועד

האם השאלון מתאים לאוכלוסיית היעד:

הערות נוספות:
